

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นแนวคิดและหลักการของการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของครู
2. หน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบของครู
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและความสำคัญของครู

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 คำว่า "ครู" หมายถึง "ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์" และมาจากคำว่า "ครู" แปลว่า หนัก (ราชบัณฑิตยสถาน 2530) นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของคำว่า ครู ไว้ดังนี้ คือ

เปลื้อง ณ นคร (2525) ได้ให้ความหมายว่า ครู หมายถึง ผู้มีความหนักแน่นผู้ควรแก่การเคารพของศิษย์ ผู้สั่งสอน

ครู คือผู้สร้างคนเพื่อพัฒนาประเทศชาติ มีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบมากมายกว้างขวาง เป็นผู้ให้ความรู้ด้านวิชาการ วิชาอาชีพ สร้างเสริมประสบการณ์ในการทำงาน การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตในสังคม ตลอดทั้งฝึกฝนอบรมให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม ครูเป็นบุคคลหนึ่ง ที่ได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นครู ดังนั้นครูจึงต้องได้รู้ถึงหน้าที่

และความรับผิดชอบ เพื่อจะได้ประพฤติตนอย่างถูกต้องและเหมาะสม

นอกจากนี้ ธีรยุทธ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2517) ได้สำรวจแนวความคิดและบทความของผู้รู้ และผู้เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาและวงการครูเกี่ยวกับความสำคัญของครู สรุปได้ว่า

1. ครูเป็นนักพัฒนาคน พัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และพัฒนาจิตใจให้เป็นผู้มีจิตใจสูง
2. ครูเป็นผู้ชี้แนะทางแนวความคิดให้แก่ศิษย์ให้รู้จักการเลือกตัดสินใจ
3. ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และบุคคลทั่วไป
4. ครูเป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการศึกษาอันเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ
5. ครูมีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมเสถียรภาพของประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจการเมืองและการปกครองให้มั่นคง เพราะสามารถปลูกฝังค่านิยม เจตคติ ตลอดจนความสำนึกทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองให้แก่นักเรียน และประชาชนได้มากที่สุด
6. ครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้นได้เนื่องจากรู้สภาพ และปัญหาท้องถิ่นดีกว่าข้าราชการฝ่ายอื่นๆ

หน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบของครู

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี และสุนทรม อมรวิวัฒน์ (อ้างในสายัณห์ พาน้อย 2530) ได้ให้ข้อสรุปตรงกันว่า

1. ครูจะต้องมีคุณธรรมและความประพฤติดี
2. ครูต้องรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูง
3. ครูต้องหาความรู้เพิ่มเติมเสมอ
4. ครูต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารที่ดีทั้งการพูดและเขียน

หน้าที่ของครูตามระเบียบคุรุสภา

ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยา มรรยาท และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 (อ้างถึงใน กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2531) ครูต้องมีจรรยา มรรยาทอันดีงาม และต้องอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของครูดังต่อไปนี้

- 1) เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2) ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
- 3) ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติตามหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้
- 4) รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใดๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู
- 5) ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
- 6) ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดป้องและบิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
- 7) ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงาน หรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- 8) ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ
- 9) สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงานและของสถานศึกษา
- 10) รักษาความสามัคคีระหว่างครูและช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน

หน้าที่ของครุตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

วินัยและการรักษาวินัยของข้าราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2535 (อ้างถึงใน อนันต์ และคณะ, 2535)
สรุปได้ดังนี้

มาตรา 80 ...ต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ใน
หมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

มาตรา 81 ...ต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความ
บริสุทธิ์ใจ

มาตรา 82 ...ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยง
ธรรม...

มาตรา 83 ...ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดี หรือความ
ก้าวหน้าทางราชการ

มาตรา 84 ...ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอดสาเห เอาใจใส่
ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่
ราชการ...

มาตรา 85 ...ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ
ของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาล โดยไม่เสียหายแก่
ราชการ...

มาตรา 86 ...ต้องถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจ และรับทราบ
เหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และต้องป้องกัน
ภัยอันตรายซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

มาตรา 87 ...ต้องรักษาความลับของทางราชการ...

มาตรา 88 ...ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่
ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือ
หลีกเลี่ยง...

มาตรา 89 ...ต้องปฏิบัติราชการโดยมิให้เป็นการกระทำการข้าม
ผู้บังคับบัญชาเหนือตน...

มาตรา 90 ...ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา...

มาตรา 91 ...ต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของ
ทางราชการและจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนตามข้อบังคับที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา 92 ...ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการจะละทิ้งหรือทอดทิ้ง
หน้าที่ราชการมิได้...

มาตรา 93 ...ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และไม่กระทำ
การอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้งกัน และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ
ระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

มาตรา 94 ...ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และ
ให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า
และด้วยความสุภาพเรียบร้อย...

มาตรา 95 ...ต้องไม่กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผล
ประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง
หน้าที่ราชการของตน

มาตรา 96 ...ต้องไม่เป็นการรวมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรง
ตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในทางหุ้นส่วนหรือบริษัท

มาตรา 97 ...ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่
ราชการและในการปฏิบัติการณ์ที่เกี่ยวกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตาม
ระเบียบของทางราชการ ว่าด้วยมรรยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย

มาตรา 98 ...ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของ
ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่ทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็น
ผู้ประพฤติชั่ว...

หน้าที่ครูตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู

ก.ค. ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งข้าราชการครู ไว้เป็นบรรทัดฐานและประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2528 ดังต่อไปนี้ (อ้างถึงในกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2531)

สายงานการสอน มีลักษณะงานโดยทั่วไปดังนี้

สายงานนี้คลุมถึงตำแหน่งต่างๆ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การให้การศึกษา การอบรม การปกครองดูแล การให้คำแนะนำและแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพและปัญหาต่างๆ แก่นักเรียนนักศึกษา การบริการแก่สังคมในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ การทำนุบำรุง เสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม การศึกษาค้นคว้า วิจัย วิเคราะห์ นิเทศ วัดผล ประเมินผล เสนอแนะการปรับปรุงหลักสูตรเรียบเรียงเอกสารทางวิชาการ การใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ทางการศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

หน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งต่างๆ ในสายงานการสอนมีดังนี้

ก. ตำแหน่งครู 1 และครู 2

ครู 1 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้สอนขั้นต้น ครู 2 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้ชำนาญงานขั้นต้น โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

- 1) ทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามหลักสูตร
- 2) ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอน
- 3) รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพและดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนและนักศึกษา ตามที่ได้รับมอบหมาย
- 4) ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
- 5) รู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่นๆ และเก็บรักษาอย่างถูกต้อง
- 6) รักษาวินัยและประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา
- 7) ติดต่อสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

8) ปฏิบัติงานในลักษณะ เฉพาะพิเศษตามลักษณะ ประเภทการศึกษา และระดับการศึกษา

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ข. ตำแหน่งอาจารย์ 1

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้ชำนาญงาน โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

- 1) ทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามหลักสูตร
- 2) ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอนและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองนักเรียนและนักศึกษา
- 3) รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ และดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนและนักศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย
- 4) ศึกษาค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
- 5) ริเริ่มจัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ รู้จักใช้และเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่นๆ อย่างถูกต้อง
- 6) รักษาวินัยและประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา
- 7) นิเทศหรือช่วยนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบหรือรับผิดชอบงานวิชาการกลุ่มโรงเรียน
- 8) ให้คำแนะนำและแนะแนวต่างๆ แก่นักเรียน นักศึกษา และ หรือผู้ปกครอง
- 9) ให้บริการแก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษาและชุมชนในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ
- 10) ปฏิบัติงานในลักษณะ เฉพาะพิเศษตามลักษณะ ประเภทการศึกษา และระดับการศึกษา
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ค. ตำแหน่งอาจารย์ 2

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้ชำนาญการขั้นต้น โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับตำแหน่งอาจารย์ 1 ข้อ 1-9 และเพิ่มเติมดังนี้

...10) ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือเป็นที่ปรึกษาของครู ในด้านการปฏิบัติงานและด้านความประพฤติหรือฝึกรอบบรมครูประจำการ หรือทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชา หรือหัวหน้าสายวิชา หรือหัวหน้าหมวดวิชา หรือทำหน้าที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบในทางวิชาการ หรือลักษณะงานที่ใกล้เคียงกับอย่างใดอย่างหนึ่ง

11) ปฏิบัติงานในลักษณะ เฉพาะพิเศษตามลักษณะประเภทการศึกษา และระดับการศึกษา

12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ง. ตำแหน่งอาจารย์ 3

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้ชำนาญการ โดยมีความสามารถเป็นพิเศษในหน้าที่และความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับตำแหน่งอาจารย์ 2 ข้อ 1-6 และ 8-12 และเพิ่มเติมดังนี้

...7) วิเคราะห์วิจัยและนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบ

หน้าที่ของครูตามคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน ชลาบุทช์, 2532) ได้ร่างจรรยาครู แล้วปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ 1 อุดมการณ์ของครู

- 1) ศรัทธาในอาชีพครู อุทิศตนเพื่อศิษย์และการศึกษา
- 2) ธำรงและเสริมสร้างเกียรติแห่งอาชีพครู
- 3) บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

หมวดที่ 2 เอกลักษณ์ของครู

- 1) อดทน รู้จักผ่อนปรนต่อปัญหา สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในเวลาและนอกเวลาสอน
- 2) รับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อตนเอง สามารถร่วมงานเป็นหมู่คณะได้
- 3) เอาใจใส่ต่อการเรียน ความประพฤติ ความเป็นอยู่และพิจารณาคุณค่าของศิษย์แต่ละคนด้วยเหตุผล
- 4) ใฝ่หาความรู้ สำเร็จ ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอและมีเชาวน์ ไหวพริบในด้านการอบรมสั่งสอน
- 5) ขยันหมั่นเพียร รู้จักคิดริเริ่ม
- 6) มีความยุติธรรมและทำให้ศิษย์เกิดความอบอุ่นใจ
- 7) ดำรงตนอย่างเรียบง่าย ประหยัดเหมาะสมกับสภาพอาชีพครู
- 8) เป็นผู้มีวัฒนธรรมและศีลธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ
- 9) สุขภาพเรียบร้อย ปฏิบัติดีสม่ำเสมอ เหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์

หมวดที่ 3 มาตรฐานการปฏิบัติตนของครู

- 1) ต้องรักษาความสามัคคี ชื่อเสียงของหมู่คณะ และสถานศึกษาที่สังกัดอยู่
- 2) ต้องไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนา
- 3) ต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว
- 4) ไม่ละทิ้งการสอน อุทิศเวลาให้แก่ศิษย์และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ
- 5) ต้องรักษาความลับของศิษย์ เพื่อนร่วมงานและสถานศึกษา
- 6) ต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมที่ดีของสถานศึกษา
- 7) ต้องประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์อันมิชอบ

8) ต้องไม่ปิดบังอำพรางหรือบิดเบือนเนื้อหาสาระทางวิชาการ
 9) ต้องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามเพื่อนร่วมงานและบุคคลใดๆ
 เชื่อฟังและไม่กระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

10) ต้องไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของศิษย์ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

11) ต้องไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

12) ต้องไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน
 ชานเล่อร์และคณะ (Chandler and others 1971) พะนอม
 แก้วกำเนิด (2530) และพงศ์เพชร สังข์ศักดิ์ดา (2531) เห็นพ้องกันสรุปได้ว่า
 บทบาทและหน้าที่ของครูมีดังนี้

1. งานสอน เริ่มตั้งแต่แผนการสอน การสร้างและเลือกอุปกรณ์ เลือก
 กิจกรรมการสอนที่เหมาะสม จัดบรรยากาศให้เหมาะสม บริหารชั้นเรียน และ
 ประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าต่อโรงเรียน

2. การพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการและความประพฤติ หมั่นแสวงหา
 ความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน

3. รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมใน
 และนอกหลักสูตร เช่น งานแนะแนว งานอบรมในชั้นเรียน การเป็นที่ปรึกษา
 กิจกรรมนักเรียนต่างๆ งานด้านความสัมพันธ์ชุมชน และการบริการสังคมในด้าน
 วิชาการและด้านอื่นๆ

ยุพิน จายะภูมิ (2533) ได้สรุปบทบาทและหน้าที่ของครูไว้ดังนี้

1. งานด้านการจัดการสอน
2. งานด้านการอบรมและแนะแนว
3. งานด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
4. งานด้านการพัฒนาตนเอง
5. งานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

มานิต โกลอินทรี (2521) ได้สรุปบทบาทและหน้าที่ของครูพลศึกษาไว้ดังนี้

1. บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อนักเรียน
2. บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอน
3. บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อโรงเรียน
4. บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อชุมชน
5. บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อวิชาชีพ

เปป และมินส์ (Pape and Means, 1963) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูพลศึกษา ไว้ดังนี้

บทบาท และหน้าที่ของครูพลศึกษานั้น จะต้องคำนึงถึงคุณค่าของวิชาพลศึกษาสองประการคือ คุณค่าโดยตรง ได้แก่ กิจกรรมพลศึกษาจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการทรงตัวที่ดีในอริยบทต่างๆ และมีความสนุกสนานจากการประกอบกิจกรรมพลศึกษา คุณค่าที่มีมานานแล้วได้แก่ กิจกรรมพลศึกษาจะทำให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายที่ดี มีทักษะมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นๆ มีคุณลักษณะของนักกีฬา คือกล้าหาญ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม ยอมรับความจริง ให้อภัย และโอบอ้อมอารี มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตยและมีภูมิภาวะทางอารมณ์สมบูรณ์

บาเลย์ และฟิลด์ (Baley and Field, 1986) ได้กล่าวถึงขอบข่ายหน้าที่ของครูอาจารย์พลศึกษาไว้ว่า ครูพลศึกษามีหน้าที่สอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งหลักการ ทฤษฎี และกิจกรรมพลศึกษาหลายชนิด และครูพลศึกษามีหน้าที่ต้องจัดกิจกรรมอีกหลายประเภท ได้แก่ โปรแกรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การโค้ชกีฬา การสอนวิชาสุขศึกษา การประสานงานกับโปรแกรมสุขภาพโดยส่วนรวมของโรงเรียน การอยู่ค่ายพักแรม การศึกษากลางแจ้ง และบรรดิกการทางพลศึกษา นอกจากนี้ครูอาจารย์พลศึกษาจะต้องแบ่งเวลาสำหรับทำการวิจัยทางพลศึกษาด้วย

บุชเชอร์ (Bucher, 1975) ได้เสนอแนะไว้ว่า หน้าที่ของครูอาจารย์พลศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติงานให้แก่นักเรียน โดยศึกษาภูมิหลังเกี่ยวกับสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมของนักเรียน รวมถึงความถนัดและความสนใจของนักเรียนแล้วจัดขบวนการการสอนวิชาพลศึกษา เพื่อแก้ไขและส่งเสริมการพัฒนาการทุกด้านตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ พัฒนาการด้านทักษะ ความรู้ด้านวิชาการ เจตคติ และอารมณ์จนเต็มขีดจำกัดความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

2. ปฏิบัติงานให้แก่ภาควิชาพลศึกษา โดยร่วมมือกันวางแผนโครงการพลศึกษาในโรงเรียนแล้วรับผิดชอบหน้าที่ของตนในโปรแกรมนั้น ร่วมมือกันกำหนดวิธีการวัดประเมินผลการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา แล้วช่วยกันคิดแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมมือกันบำรุงรักษาอุปกรณ์การสอน และเครื่องอำนวยความสะดวกทางพลศึกษา ประการสำคัญที่สุด คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูอาจารย์พลศึกษาคนอื่นๆ ในภาควิชาพลศึกษา

3. ปฏิบัติงานให้แก่สถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการเรียนของนักเรียน ศึกษาและยอมรับหลักสูตรการเรียนทุกวิชา สนองนโยบายของสถานศึกษา ประการสำคัญคือ ช่วยเหลืองานเท่าที่จะทำได้ เช่น กิจกรรมนักเรียน การแนะแนว งานพิเศษเฉพาะกิจต่างๆ เป็นต้น

4. ปฏิบัติงานให้แก่ชุมชน โดยพยายามจัดโปรแกรมกิจกรรมพลศึกษา บริการสมาชิกส่วนใหญ่ของชุมชน เพื่อให้คุณค่าของกิจกรรมพลศึกษาที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างยิ่ง ได้บังเกิดผลต่อสมาชิกในชุมชน ซึ่งเงินทุนอาจหาได้จากสมาชิกของชุมชนด้วยการอาศัยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

5. ปฏิบัติงานให้แก่วิชาชีพ โดยพยายามรวมตัวกันในหมู่ครูอาจารย์พลศึกษาด้วยกันในรูปของสมาคม แล้วมีการพบปะปรึกษาหารือวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันอยู่เสมอ เพื่อการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ตามอุดมคติของวิชาชีพให้ประสานกับหน่วยงานอื่นๆ

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครูพลศึกษาไว้ดังนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอนพลศึกษา เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญโดยตรงของครูพลศึกษา ที่จะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่โรงเรียนได้วางไว้

2. หน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดโปรแกรมพลศึกษาเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การจัดการแข่งขันกีฬากายในโรงเรียน การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน การจัดโครงการพลศึกษาพิเศษ และการจัดพลศึกษาเพื่อนันทนาการในเวลาว่าง

3. หน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับเพื่อครูคนอื่นๆ ตามปกติในโรงเรียนจะมีครูพลศึกษาหลายคน ครูแต่ละคนจะต้องทำงานร่วมกัน ประสานงานกันได้

4. หน้าที่และความรับผิดชอบในการเคารพต่อนโยบาย และระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เช่น นโยบายและระเบียบเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูทุกคนควรปฏิบัติตามด้วยความเคร่งครัด

5. หน้าที่และความรับผิดชอบในการเคารพและเข้าใจหลักสูตรสายวิชาต่างๆ ของโรงเรียน

6. หน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อวิชาชีพ เช่น เป็นสมาชิกสมาคม หรือองค์กรวิชาชีพ ค้นคว้าและวิจัยความรู้และวิธีการใหม่ๆ

7. หน้าที่และความรับผิดชอบต่อชุมชน เช่น มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นโดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาหรือการพลศึกษา

ในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในด้านการประยุกต์เนื้อหา วิชาการ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์การกีฬาซึ่ง วรศักดิ์ เพียรชอบ (2534) มนตรี จุลสมัย (2533) และถนอมวงศ์ กฤษเพ็ชร (2536) ได้อธิบายขอบข่ายของวิทยาศาสตร์การกีฬามีเนื้อหาขององค์ความรู้ที่ได้จากศาสตร์ต่างๆ ไว้ดังนี้

1. สรีรวิทยาการกีฬา หมายถึง การนำผลการเปลี่ยนแปลงของระบบต่างๆ ของร่างกายอันเนื่องจากการเล่นกีฬา ตามหลักของสรีรวิทยา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเล่นกีฬา ให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกายให้มากที่สุด

2. ชีวกลศาสตร์ หมายถึง การนำความรู้ทางด้านทักษะการเคลื่อนไหว มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการกีฬา และปรับปรุงการเล่นกีฬา

3. จิตวิทยาการกีฬา หมายถึง การนำผลของการเปลี่ยนแปลงทางด้าน พฤติกรรมของบุคคลโดยอาศัยหลักการทางด้านจิตวิทยา เพื่อนำมาปรับปรุงการเล่นกีฬา

4. กีฬาเวชศาสตร์ หมายถึง การนำผลของการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อันเนื่องจากการเล่นกีฬามาปรับปรุงและใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกายให้มากที่สุด

5. โภชนาการการกีฬา หมายถึง การนำความรู้ทาง ด้านโภชนาการ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างคุณภาพของนักกีฬา

6. วิทยาการจัดการกีฬา หมายถึง การนำวิธีการจัดการและดำเนินการ ทำธุรกิจและการตลาดทางการกีฬา มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการกีฬา

7. วิทยาวิธีการกีฬา หมายถึง การนำวิธีการสอน การฝึกการถ่ายทอด ความรู้ ทักษะ เจตคติที่เกี่ยวกับการกีฬา และที่เกิดขึ้นจากการกีฬาด้วยหลักและ วิธีการทางวิทยาศาสตร์การกีฬา

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในเรื่องบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครูพลศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวมาแล้ว สรุป ประเด็นหลักการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาเป็น 6 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการเรียนการสอน
2. ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน
4. ด้านที่เกี่ยวกับวิชาชีพ
5. ด้านที่เกี่ยวกับชุมชน
6. ด้านที่เกี่ยวกับการประยุกต์วิทยาศาสตร์การกีฬา

งานวิจัยในประเทศ

มานิต โกลลอินทรี (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดวิชาพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 30 คน หัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนราษฎร์ 30 คน ครูพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 90 คน ครูพลศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ 40 คน ผลการวิจัยพบว่า

บทบาทของครูพลศึกษาที่สำคัญ คือ การพัฒนานิสัยการออกกำลังกายของนักเรียน การกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษา การวางระเบียบการเรียนการสอน การร่วมโครงการสอนประจำปี การจัดเตรียมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การกำหนดนโยบายของสายวิชา การเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน การเผยแพร่ชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน การเป็นผู้นำกิจกรรมของชุมชน และการดำเนินงานอุทิศตนเพื่อวิชาชีพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูในหมวดพลานามัยทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 3,993 คน ข้อมูลที่เกี่ยวกับครูพลศึกษาพบว่า ครูพลศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีครูพลศึกษาหญิงประมาณร้อยละ 22.38 ส่วนมากอายุน้อยกว่า 30 ปี มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 58.85 และมีวุฒิปริญญาตรีร้อยละ 41.14 สอนประมาณ 16-20 คาบต่อสัปดาห์ ส่วนมากสอนวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ครูพลศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และมีวุฒิทางพลศึกษา ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนดี มีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์สูง การสอนมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี โดยส่วนรวมผู้บริหารพอใจการทำงานของครูพลศึกษา แต่ครูพลศึกษายังมีข้อบกพร่องอยู่บ้างในเรื่องไม่ค่อยสนใจค้นคว้าหาความรู้และทักษะเพิ่มเติม ไม่ค่อยเตรียมการสอนล่วงหน้าทุกครั้ง มักจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อย บางคนสร้างปัญหาและความหนักใจให้กับผู้บริหาร ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานของครูพลศึกษา คือ ครูมีชั่วโมงสอนมาก

เกินไป และมีงานในหน้าที่อื่นเป็นพิเศษอีกมาก บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร การสอนทำได้ไม่ได้ผลเต็มที่ เนื่องจากขาดอุปกรณ์การสอนและสถานที่ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์ที่ทางกรมสามัญศึกษาจัดมาให้มีคุณภาพต่ำ ทางโรงเรียนขาดงบประมาณ หลักสูตรไม่เหมาะสมตามสภาพสังคม เวลาที่ใช้เรียนน้อยไป วิชาพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นบังคับให้นักเรียนเรียนทอมละ 2 วิชา มากไป ควรเรียน 1 วิชา การวัดผลไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมาย การปฏิบัติงานของครูพลศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ครูพลศึกษายังได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ครูพลศึกษาควรแต่งกายขณะสอนในโรงเรียนให้เหมือนกัน ควรมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้แก่ครูพลศึกษา จัดหาตำราประกอบการสอนและกติกาใหม่ๆ แจกไปตามโรงเรียนเพื่อจะได้สอนได้ถูกต้อง โรงเรียนควรจัดสวัสดิการสำหรับนักกีฬาของโรงเรียน และควรมีเบี้ยเลี้ยงในการฝึกซ้อมกีฬาของโรงเรียนด้วย

ในด้านบุคลิกลักษณะของครูพลศึกษา ผู้บริหารระบุว่าต้องการครูพลศึกษาที่แต่งกายสุภาพสะอาดเรียบร้อยรู้จักกาลเทศะ ตรงเวลา มีสุขภาพดี ร่างกายสมบูรณ์ ปฏิบัติตนเป็นกิจวัตรประจำวันในการออกกำลังกาย เคร่งครัดต่อระเบียบวินัย เป็นบุคคลเรียบร้อยไม่กินเหล้า ไม่เล่นการพนัน ไม่สูบบุหรี่ มีความสามารถในการกีฬา เอาใจใส่ต่อการงานดี เป็นผู้ตื่นตัวที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ครูพลศึกษาควรมีความสามารถทางกีฬาทุกประเภทและสามารถสอนได้ แต่ควรมีทักษะอย่างใดอย่างน้อย 1 อย่าง นอกเหนือจากงานสอนพลศึกษาครูพลศึกษาควรรับผิดชอบกิจกรรมภายในโรงเรียนอื่นๆได้ด้วย เช่น กิจกรรมยุวภาษา กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี การบริหารกายของโรงเรียน การส่งกีฬาไปแข่งขันนอกโรงเรียน กิจกรรมกีฬาเพื่อนันทนาการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และงานการปกครองนักเรียน เป็นต้น

เย็นฤดี วงศ์พัฒน์ และคณะ (2527) ได้ทำการศึกษาจริยธรรม คุณธรรมของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ โดยสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียน ครูอื่นๆ เจ้าหน้าที่อื่นๆ และนักเรียน พบว่า ครูพลศึกษามีจริยธรรมและคุณธรรมในระดับปานกลางค่อนข้างดี

จำเนียร น้อยท่าช้าง และคณะ (2528) ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมครูสอนวิชาพลศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา พบว่า พฤติกรรมด้านคุณลักษณะส่วนตัว ครูสอนวิชาพลศึกษายังมีความบกพร่องบางประการคือ ด้านการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ด้านการแสดงกริยาก้าวร้าวต่อผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการพูดการกระทำหรือการแสดงออกในทางที่ถูกต้องที่ควร และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้บริหาร พฤติกรรมด้านการปฏิบัติงาน พบว่า ครูสอนวิชาพลศึกษายังมีความบกพร่องบางประการคือ ด้านการมีความคิดริเริ่มในการทำงาน ด้านการมาปฏิบัติงานให้ทันเวลา และด้านการอุทิศเวลาให้กับราชการ พฤติกรรมด้านการสอน พบว่าครูสอนวิชาพลศึกษามีข้อบกพร่องบางประการเรียงลำดับความสำคัญดังนี้คือการอุทิศเวลาสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียน การสอนแทรกการอบรมด้านความประพฤติในขณะสอน เลิกสอนก่อนหมดเวลา การสอนให้เกิดความสนุกสนาน เอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา การติดตามแก้ไขข้อบกพร่องด้านความประพฤติของนักเรียนและไม่แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนทำการสอน

ทองใบ สายพรหมา และคณะ (2528) ได้ทำการศึกษาบทบาทของ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 โดยทำการสอบถามจากผู้บริหาร หัวหน้าหมวดพลานามัยและครูทั่วไป จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 8 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทและคุณลักษณะของครูพลศึกษาตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการสอน ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ด้านสัมพันธภาพกับนักเรียน ด้านความประพฤติ คุณธรรมและศีลธรรม ด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกลักษณะท่าทาง หัวหน้าหมวดพลานามัยได้ให้ความสำคัญต่อบทบาท และคุณลักษณะของครูพลศึกษาตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ ด้านการสอน ด้านสัมพันธภาพกับนักเรียน ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้านความประพฤติ คุณธรรมและศีลธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านบุคลิกลักษณะท่าทาง ส่วนครูทั่วไปได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทและคุณลักษณะของครูพลศึกษาตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ ด้านการสอน ด้านสัมพันธภาพกับนักเรียน ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ด้านความประพฤติ คุณธรรมศีลธรรม ด้าน

ความเป็นประชาธิปไตย ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านบุคลิกลักษณะท่าทาง

ดุสิต เดชภิมล (2528) ได้ทำการวิจัยคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่คาดหวังของครูพลศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 โดยศึกษาคุณลักษณะด้านส่วนตัว 6 ด้านคือ (1) สุขภาพทางกายและจิตใจ (2) ด้านบุคลิกภาพ (3) ด้านความประพฤติและน้ำใจ (4) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ (5) ด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย (6) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง คุณลักษณะด้านวิชาชีพ 4 ด้าน คือ (1) ด้านการสอน (2) ด้านวิชาการ (3) ด้านการอบรมและปกครอง (4) ด้านกีฬาและความสามารถทางกีฬา พบว่า คุณลักษณะส่วนตัวของครูพลศึกษาที่เป็นจริงตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูโดยทั่วไป อยู่ในระดับมากทุกด้าน

สุทัศน์ เหล่าทอง (2530) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการสอนของครูพลศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูพลศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ทักษะและความศรัทธาต่อวิชาชีพยังอยู่ในระดับต่ำและจากการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุงของกรมวิชาการ (2533) พบว่า ครูพลศึกษายังมีพฤติกรรมการสอนแบบเดิม และยังไม่ได้เน้นกระบวนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการเท่าที่ควร

อารีรัตน์ วัฒนรุ่งเรือง (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการสอนพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร โดยใช้แบบสอบถามกับครูพลศึกษา จำนวน 486 คน ผลการวิจัยพบว่า

โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาพลศึกษาในส่วนวิชาบังคับแกนตามหลักสูตร เปิดสอนวิชาพลศึกษาในส่วนวิชาบังคับเลือก วิชาเลือกเสรีเปิดสอนเป็นส่วนน้อย กิจกรรมพลศึกษาที่เปิดสอนพิจารณาตามความพร้อมของโรงเรียน ทางด้านอุปกรณ์ สถานที่ จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป ครูพลศึกษามีการเตรียมการสอนและวางแผนการสอน และมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรฉบับปรับปรุงด้านพลศึกษาในระดับปานกลาง มีการนิเทศทางพลศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงฝึกพลศึกษาแต่ไม่เพียงพอต่อการเรียนพลศึกษา สถานที่เรียนมีเพียงพอบางกิจกรรม การประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษาใช้

เกณฑ์ของกลุ่มโรงเรียน

สำหรับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ประสบมากได้แก่ การเปิดสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาเสรีนั้น จำนวนครูมีน้อยไม่เพียงพอ งานรับผิดชอบของครูพลศึกษามีมาก ขาดสถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ไม่มีสนามกีฬาในร่ม อุปกรณ์ทางพลศึกษาไม่เพียงพอ และเวลาที่ใช้ในการประเมินผลไม่เพียงพอ

จิรพรรณ รัตนวีระประดิษฐ์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนสุขศึกษาของครูสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนสุขศึกษาของครูสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรโดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนสุขศึกษาของครูสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรโดยส่วนรวมและรายด้านระดับน้อย และพบว่ามีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ คู่มือเอกสารที่ใช้ค้นคว้าในการจัดกิจกรรมการสอน งบประมาณสนับสนุนการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสุขศึกษาที่เน้นทักษะกระบวนการ

บัญชา ใจมีธรรมดี (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานของครูพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ กรุงเทพมหานคร กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง/เล็ก อยู่ในระดับ "มาก" ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน ด้านที่เกี่ยวกับวิชาชีพ ด้านที่เกี่ยวกับชุมชน และด้านที่เกี่ยวกับการประยุกต์วิทยาศาสตร์การกีฬา ยกเว้น การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับชุมชน ในกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง/เล็ก ที่อยู่ในระดับ "น้อย"

2. การปฏิบัติงานของครูพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ กรุงเทพมหานคร ด้านที่เกี่ยวกับชุมชนในโรงเรียนขนาดใหญ่ กับโรงเรียนขนาดกลาง/เล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

ดอทรี (Daughtrey, 1973) ได้กล่าวถึงงานวิจัยของจอห์น บาร์ริการ์ (John Barrigar) ซึ่งเขียนในหนังสือที่เกี่ยวกับผู้อำนวยการทางวิชาพลศึกษา (Director of physical education) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์และผู้บริหาร 70 เมือง เพื่อให้ตอบว่า ครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาควรมีคุณสมบัติเช่นไร พบว่าคำตอบที่ได้มาคือ

1. มีบุคลิกภาพที่ดี ลักษณะที่ดี มีอารมณ์มั่นคง
2. มีวุฒิทางพลศึกษาก่อนที่ทำการสอนพลศึกษา
3. มีภูมิหลังทางด้านวัฒนธรรมกว้างขวาง
4. เข้าใจและชื่นชมสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการสอน
5. สนใจสอนเด็กมากกว่าสอนเนื้อหา
6. มีความรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโตของเด็กและพัฒนาการของเด็ก
7. มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อนครู และผู้ปกครอง
8. เข้าใจภาวะหน้าที่ของครูพลศึกษาที่หลักสูตรกำหนด และสนใจโปรแกรม

ทั้งหมดของโรงเรียน

9. สนใจและพยายามปรับปรุงวิชาชีพของตน
10. สามารถบอกความหมายทางพลศึกษาแก่ผู้อื่นได้
11. สาธิตกิจกรรมที่น่าพอใจแก่เด็ก
12. สามารถสาธิตทักษะเบื้องต้น และการเคลื่อนไหวต่างๆ ของกิจกรรม

พลศึกษา

13. ความเป็นอิสระ บุติธรรม และเคารพต่อนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะเด็กที่พิการ และมีความสามารถต่ำกว่าปกติ

เบสแมน (Bestman, 1975) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินผลโปรแกรมผลึกษานักเรียนชายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของอำเภออานาไฮม์ รัฐแคลิฟอร์เนีย" โดยใช้แบบสำรวจของเนลสัน (Neilson Score Card) สำรวจโรงเรียนมัธยมศึกษาของอำเภออานาไฮม์จำนวน 25 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. คณะผู้ทำการสอน จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมและปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นอีก
2. โดยทั่วๆ ไป ครูผลึกษามีฐานะทางสังคมดีกว่าครูผู้สอนอื่นๆ ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการสอน บุคลิกภาพ และอุปนิสัย
3. สถานที่และอุปกรณ์มีอยู่ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม
4. ในด้านโปรแกรมการสอน ครูผลึกษาไม่กำหนดเนื้อหาในการสอนอย่างแน่นอน

5. ครูผลึกษามีชั่วโมงการเรียนการสอนมากเกินไป
6. มีการจัดเฉพาะโปรแกรมการสอนผลึกษาในโรงเรียนเป็นหลักเท่านั้น โปรแกรมอื่นๆ ไม่มีการจัดขึ้นเลย

7. ขาดตำราและคู่มือการเรียนการสอนของครูผลึกษา

วิลค์ (Wilke, 1983) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "อนาคตของโครงการสอนผลึกษาทั่วไปในระดับอุดมศึกษา โดยวิธีเคสไฟ" โดยใช้แบบสอบถาม ตามผู้บริหารโครงการสอนผลึกษาทั่วไปของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ในสหรัฐอเมริกา จำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ควรมีความเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของระบบหายใจ โภชนาการ และการควบคุมน้ำหนักของร่างกายให้มากขึ้น ซึ่งควรจัดให้มีภาคปฏิบัติด้วย
2. ผู้บริหารควรเข้าใจและเห็นคุณค่าของกิจกรรมผลึกษาและต้องตอบสนองความต้องการของนักศึกษาด้วย
3. ควรพิจารณาจัดโครงการผลึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของขบวนการศึกษา
4. ควรจัดให้เป็นวิชาที่นับหน่วยกิตการเรียนด้วย

5. ควรปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการออกกำลังกาย และเข้าร่วมกิจกรรมทางพลศึกษาเพื่อสุขภาพมากกว่าเพื่อการแข่งขัน

6. บทบาทของโปรแกรมพลศึกษาจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

7. วิธีสอนกิจกรรมพลศึกษาควรคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน

8. ควรมีการรวมวิชาที่ซ้ำซ้อนเข้าด้วยกันเพื่อประหยัดงบประมาณ

สมิธ (Smith, 1992) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขอบข่าย และงานของครูที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามกับครูประถมศึกษา ในรัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 350 คน โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้สึกรู้สึกของครูเกี่ยวกับขอบข่ายของงานและความรู้สึกพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การสอนแบบอิสระกับความพึงพอใจในเพื่อนร่วมงานและการตอบสนองของนักเรียน กับความพึงพอใจในงานทั่วไป มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

2. ประสิทธิภาพของบุคคลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพในการสอนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทั่วไป มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

จากความหมายและความสำคัญของครู หน้าที่ บทบาทและความรับผิดชอบของครูและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปหน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบของครูพลศึกษาได้ดังนี้

1. การพัฒนานิสัยการออกกำลังกายของนักเรียน
2. การกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษา
3. การวางระเบียบการเรียนการสอน
4. การร่วมโครงการสอนประจำปี
5. การจัดเตรียมการแข่งขันกีฬากายในโรงเรียน
6. การกำหนดนโยบายของสายวิชา
7. การเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน
8. การเผยแพร่ชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

9. การเป็นผู้นำกิจกรรมของชุมชน
10. การดำเนินงานอุทิศตนเพื่อวิชาชีพ
11. ปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ ก.ค. กำหนดในมาตรฐาน
กำหนดตำแหน่ง ตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยา มรรยาท และวินัยตาม
ระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 และตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนและตามคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสมรรถภาพทางกาย
 - 1.1 ขาดเครื่องวัดสมรรถภาพทางกาย
 - 1.2 เครื่องมือวัดสมรรถภาพทางกายไม่ทันสมัย
 - 1.3 ขาดสถานที่ในการวัดสมรรถภาพทางกาย
2. ด้านทักษะ
 - 2.1 ขาดสถานที่ในการวัดทักษะนักเรียน
 - 2.2 ใช้เวลาในการทดสอบทักษะ เป็นทีมเป็นเวลานาน
 - 2.3 การวัดทักษะไม่เป็นปรนัย
3. ด้านเจตคติ
 - 3.1 นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาเรียน
 - 3.2 นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครูผู้สอน
4. ด้านการเรียนการสอน
 - 4.1 ขาดสถานที่
 - 4.2 ขาดตำราเรียน แบบเรียน
 - 4.3 นักเรียนขาดความสนใจในการสอบข้อเขียน
 - 4.4 หน่วยกิตวิชาพลศึกษามีน้อย
5. อื่นๆ
 - 5.1 ขาดสวัสดิการนักกีฬา
 - 5.2 ขาดความร่วมมือ

5.3 ขาดเวลาในการจัดกิจกรรม

5.4 ขาดการนิเทศงาน

จากบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของครูพลศึกษา ทำให้ทราบถึงความยากลำบากในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา เพราะปฏิบัติงานหลายด้านไปพร้อมๆ กัน ทำให้การปฏิบัติงานลดลง ดังนั้นควรมีการศึกษาการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ครูพลศึกษาปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี